

“เศรษฐกิจานานิคม”: วิวัฒนาการการล่าอาณานิคมจาก“อิสต์อินเดีย” ของอังกฤษในยุคเดิม มาเป็น“เทมาเสก”ของสิงคโปร์ในยุคโลกาภิวัตน์

โดย ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์¹

รูปแบบการล่าอาณานิคมในยุคเดิมมีวิวัฒนาการเปลี่ยนไปในยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ในอดีต การล่าเมืองขึ้นกระทำโดยการใช้อำนาจทหาร แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นการล่าเมืองขึ้นโดยการ ใช้เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ทำให้ประเทศผู้ล่าเข้าไปมีอำนาจครอบงำ ทางความคิด การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศที่เป็นเป้าหมาย

การล่าอาณานิคมโดยใช้อำนาจการศึกษาและวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความคิด ลัทธิและ ค่านิยมของประชาชนในประเทศที่ถูกล่าเพื่อให้เห็นดีเห็นงาม ชื่นชมลัทธิ การเมืองการปกครอง ความรู้ ค่านิยม การศึกษาและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศผู้ล่า เช่น กลุ่มประชาธิปไตยก็ชื่นชม สหรัฐอเมริกา กลุ่มสังคมนิยมในอดีตก็ชื่นชมรัสเซีย ส่วนหนึ่งไปพร้อมกับการล่าเมืองขึ้นด้วยอาวุธ และ ส่วนหนึ่งอยู่ในรูปของการให้ทุนการศึกษาและการให้ความช่วยเหลือประเทศที่เป็นเป้าหมาย

การล่าเมืองขึ้นด้วยการให้การศึกษาและวัฒนธรรม เป็นรูปแบบที่มีการต่อต้านน้อยที่สุด เพราะ อาศัยความเจริญมั่งคั่งเป็นเครื่องจูงใจ เมื่อได้อ่านาครอบครองประเทศใด ผู้ครอบครองก็บังคับให้ ประชาชนที่เป็นเมืองขึ้นศึกษาเล่าเรียนภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีของตน สร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นว่า ภาษาและวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของอาณานิคมเหนือหรือดีกว่าภาษาหรือวัฒนธรรมของตนเอง เช่น อังกฤษ บังคับให้อินเดีย พม่า ฯลฯ เรียนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสบังคับให้ลาว เขมร เวียดนาม ฯลฯ เรียนภาษา ฝรั่งเศส

ทั้งนี้การเข้าครอบครองก็มีเป้าหมายสำคัญในการดูดกลืนทรัพยากรของเมืองขึ้นไปใช้ในประเทศ ของตน ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด คือ การที่อังกฤษอาศัยบริษัทอีสต์อินเดีย เป็นฐานเข้าไปครอบงำอินเดีย เพื่อรับสัมปทานป่าไม้ เหมืองแร่ เครื่องเทศ โดยมีการจัดตั้งกองกำลังเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของบริษัท ขณะเดียวกันก็ใช้เป็นเครื่องมือบุกกรุก สู้รบ และครอบครองเมืองใหญ่น้อยในอินเดีย

อีกรูปแบบหนึ่ง คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนของประเทศด้อยพัฒนาด้วยการให้ ทุนการศึกษาไปศึกษาต่อในประเทศเจ้าของทุน เมื่อกลับมาที่รับความรู้ ความชื่นชม ศาสตร์และวิทยาการ ของประเทศเจ้าของทุนกลับมาบ้านเมืองของตนและนำมาใช้พัฒนาประเทศชาติโดยไม่ปรับเปลี่ยนเพราะ เห็นว่า ความรู้เหล่านั้น “วิเศษ” กว่าของตนเองที่บรรพบุรุษสั่งสมมา ร้ายไปกว่านั้นก็ คือ การเห็นว่า ภาษาต่างประเทศดีกว่า “โก้” กว่าภาษาตนเอง จึงภาคภูมิใจที่จะพูดภาษาฝรั่งเศส ภาษาของตนเอง เมื่อ เดินทางกลับประเทศของตนแล้วก็พกเอาวัฒนธรรมและพฤติกรรมการบริโภคที่ได้รับการถ่ายทอดกลับมา ด้วย และรู้สึกว่าเป็นคนทันสมัยที่มีความเป็นอยู่แบบฝรั่งหรือประเทศที่ตนได้ไปร่ำเรียนมา

คนที่ไม่มีโอกาสส่งบุตรธิดาไปต่างประเทศ ก็ยินดีส่งบุตรธิดาเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ เพื่อ จะให้ได้สัมผัสอะไรๆ ที่เป็นฝรั่ง และยกตนเองเหนือชาวไทยทั่วไปที่ไม่มีโอกาสไปเรียนต่างประเทศหรือ เรียนในโรงเรียนนานาชาติเหล่านั้น

ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งที่แม้จะไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของฝรั่ง แต่ชาวไทยจำนวนไม่น้อยก็จะชื่นชม ภาษาและวัฒนธรรมฝรั่งโดยเฉพาะอเมริกาและยุโรป จนมองเห็นภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยเป็นของ โบราณและล้าสมัย

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการล่าเมืองขึ้นข้างต้นก็เป็นความเต็มใจของผู้รับที่จะได้รับการศึกษาที่ ก้าวหน้าเพื่อนำมาใช้พัฒนาบ้านเมืองของตนเอง แต่การล่าอาณานิคมในรูปแบบใหม่ที่เป็นผลจากการเปิด ประเทศตามโลกาภิวัตน์ คือ การใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือของประเทศที่มีเศรษฐกิจดีกว่า เข้ามาครอบงำ ประเทศที่เศรษฐกิจอ่อนแอกว่า อาจจะเรียกว่า “เศรษฐกิจานานิคม” (Economic Colonization)

“เศรษฐกิจานานิคม” เป็นการล่าอาณานิคมที่ประเทศหนึ่งเข้าไปมีอำนาจครอบงำเศรษฐกิจของอีก ประเทศหนึ่ง ด้วยการใช้อำนาจของกฎหมาย ข้อตกลงหรือสนธิสัญญาเขตปลอดภาษี การค้าขายใน

¹ ศาสตราจารย์ ระดับ ๑๑ หนึ่งในผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช อดีตผู้อำนวยการสำนักฝึกอบรม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า

ตลาดหลักทรัพย์ และการขายชาติของบางคนบางกลุ่ม ทำให้ธุรกิจของประเทศหนึ่งเข้าไปซื้อกิจการขนาดใหญ่ของประเทศอื่นที่เป็นเป้าหมายจนกระทั่งมีอำนาจในการบริหารและการจัดการธุรกิจเหล่านั้น เมื่อมีอำนาจทางธุรกิจมากขึ้น ก็มีอำนาจต่อรองว่า จะต้องมีความรู้ทางทหารเข้าไปรักษาผลประโยชน์ของธุรกิจของตนในประเทศนั้น ที่อันตรายที่สุด ก็คือ การครอบงำโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นเครื่องมือรักษาความมั่นคงของชาติ ได้แก่ โทรคมนาคม เช่น ดาวเทียมไทยคม (ชื่อพระราชทาน สมเด็จพระเทพฯ เสด็จไปเป็นประธานในการยิงดาวเทียมดวงแรกที่เฟรนช์ กียานา) โทรศัพท์มือถือ กิจการโทรทัศน์ ธุรกิจการเงิน เช่น ธนาคาร บริษัทหลักทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้านจัดสรร และการได้สิทธิครอบครองที่ดินและที่อยู่อาศัย เช่น การเป็นเจ้าของของสนามกอล์ฟ คอนโดมิเนียม เป็นต้น

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองไทย ก็ถือเป็นการล่าอาณานิคมรูปแบบใหม่โดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือของสิงคโปร์ โดยกองทุนเทมาเสก ซึ่งเป็นของรัฐบาลสิงคโปร์ เทมาเสกมีนโยบายที่จะหาผลประโยชน์ทางธุรกิจในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายของ“เทมาเสก”หากเทียบกันแล้ว เทมาเสกแตกต่างจากอิสต์อินเดียนของอังกฤษ ตรงที่ไม่ใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์ แต่ใช้อำนาจเงินและความได้เปรียบทางเศรษฐกิจเข้ามาครอบงำธุรกิจของไทยในรูปของการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูธุรกิจของบริษัทคนไทยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐

การเข้าครอบงำเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นเหยื่อเศรษฐกิจเกิดสาเหตุอย่างน้อย ๔ ประการ กล่าวคือ จากจุดอ่อนของกฎหมาย การกำหนดเงื่อนไขพิเศษโดยการอ้างความเจริญทางเศรษฐกิจ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และการเปิดตลาดหลักทรัพย์

ประการแรก จุดอ่อนทางกฎหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของกฎหมายเพื่อเอื้อให้ต่างชาติเข้าครอบงำ เช่น การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติจากร้อยละ ๒๕ เป็น ร้อยละ ๔๙ กระนั้นแม้กฎหมายไทยจะกำหนดให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ ๔๙ แต่ในทางปฏิบัติต่างชาติก็อาจครอบครองได้มากกว่า โดยอาศัยซื้อคนในชาติที่ยอมเป็นเครื่องมือในการลงนามในสัญญา หรือพลิกแพลงเพื่อให้แลดูว่า ต่างชาติถือหุ้นได้เพียงแค่อตามากฎหมายกำหนด

ประการที่สอง การกำหนดเงื่อนไขพิเศษโดยการอ้างความเจริญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การจะจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามร่างกฎหมายของรัฐบาลที่ยังไม่ผ่านรัฐสภานั้น จะเปิดโอกาสนายกรัฐมนตรีมีอำนาจเด็ดขาดที่จะออกกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ได้ และอาจเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาเช่าเขตพิเศษนั้นได้นานถึง ๙๙ ปี ก็ถือว่าเป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่คนไทยด้วยตัวเอง เปิดประตูรับต่างชาติเข้ามาครอบครองดินแดนของตนเอง

ประการที่สาม การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาครอบครองธุรกิจของไทย เพื่อจะผู้ถือหุ้นได้รับผลประโยชน์จากราคาหุ้นที่เพิ่มขึ้น กองทุนทั้งหลายก็มีโอกาสเข้ามาครอบงำธุรกิจต่างๆ เหล่านั้นได้ เช่นเดียวกับการครอบครองธุรกิจโทรคมนาคมของชินคอร์ป จนกระทั่งเกิดการประท้วงชาวไทยบางกลุ่มที่พยายามจะปลดแอกธุรกิจของคนไทยให้รอดพ้นจากการถูกครอบงำของสิงคโปร์

ประการที่สี่ การเปิดตลาดหลักทรัพย์ให้ต่างชาติเข้ามาซื้อขายได้อย่างเสรี เปิดช่องทางให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นใหญ่ในธุรกิจสำคัญของชาติ อาทิ ธนาคารหลักของประเทศ ได้แก่ ธนาคารไทยทน ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารเอเซีย ฯลฯ โดยเฉพาะในด้านโทรคมนาคม ดังที่กองทุนเทมาเสกได้เข้ามาครอบครองธุรกิจหลายอย่างของไทยและกิจการโทรคมนาคม เป็นต้น

ที่น่าเศร้าใจก็คือ รัฐบาลไทยยอมให้สิงคโปร์เข้ามาตั้งฐานทัพและฝึกทหารในเมืองไทย เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสิงคโปร์ ก็ถือเป็นการยินยอมให้ต่างชาติเข้ามามือฉิปไถยเหนือประเทศไทย

การถูกครอบงำจนเป็นเมืองขึ้นเป็นการทำลายความมั่นคง ความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีความเป็นชาติ แม้เมืองไทยจะไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใคร แต่การขายธุรกิจที่เป็นความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีคนไทย ก็เปรียบได้กับการกลายเป็นเมืองขึ้นทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ที่เข้ามาครอบงำธุรกิจสำคัญของประเทศไทย เป็นหน้าที่ของรัฐบาลไทยที่จะต้องปกป้องรักษาอธิปไตยทางเศรษฐกิจของชาติ ไม่ปล่อยให้ผู้มีอำนาจในรัฐบาลกลายเป็นไส้ศึก ขายชาติขายแผ่นดินของตนเสียเอง.

ปทุมวัน

๒๒ มีนาคม ๒๕๔๙ ๑๒.๕๐ น.